Европейски парламент
2024 – 2029

ПРИЕТИ ТЕКСТОВЕ

P10_TA(2026)0006

Реформа на Акта за избиране на членове на ЕП – пречки пред ратификацията и прилагането му в държавите членки

Резолюция на Европейския парламент от 20 януари 2026 г. относно реформата на Акта за избиране на членове на ЕП – пречки пред ратифицирането и прилагането му в държавите членки (2025/2028(INI))

Европейският парламент,

– като взе предвид Договорите и по-специално членове 9, 10,14 и член 17, параграф 2 от Договора за Европейския съюз и членове 22, 223, параграф 1 и член 225 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС),

– като взе предвид Акта за избиране на членове на Европейския парламент чрез всеобщи преки избори[1] (Европейски акт за избиране), приложен към Решението на Съвета от 20 септември 1976 г.[2], във вида, в който е изменен,

– като взе предвид Рамковото споразумение от 20 октомври 2010 г. за отношенията между Европейския парламент и Европейската комисия[3],

---

1 ОВ L 278, 8.10.1976 г., стр. 5, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/1976/787(2)/oj.

2 76/787/ECSC, ЕИО, Евратом: Решение на представителите на държавите членки, заседаващи в рамките на Съвета, относно Акта за избирането на представители в Асамблеята чрез всеобщи преки избори (ОВ L 278, 8.10.1976 г., стр. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/1976/787(1)/oj).

3 ОВ L 304, 20.11.2010 г., стр. 47, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2010/1120/oj.

– като взе предвид своята резолюция от 11 ноември 2015 г. относно реформата на избирателното право на Европейския съюз[4],

– като взе предвид своята позиция от 3 май 2022 г. относно предложението за регламент на Съвета за избирането на членове на Европейския парламент чрез всеобщи преки избори и за отмяна на Решение на Съвета (76/787/ЕОВС, ЕИО, Евратом) и на Акта за избиране на членове на Европейския парламент чрез всеобщи преки избори, приложен към това решение (2020/2220(INL) – 2022/0902(APP))[5],

– като взе предвид Решение (ЕС, Евратом) 2018/994 на Съвета от 13 юли 2018 г. за изменение на Акта за избирането на членове на Европейския парламент чрез всеобщи преки избори, приложен към Решение 76/787/ЕОВС, ЕИО, Евратом на Съвета от 20 септември 1976 г.[6],

– като взе предвид Конвенцията на Организацията на обединените нации за правата на хората с увреждания,

– като взе предвид член 55 от своя Правилник за дейността, както и член 1, параграф 1, буква д) от решението на Председателския съвет от 12 декември 2002 г. относно процедурата по разрешаване на изготвянето на доклади по собствена инициатива и приложение 3 към него,

– като взе предвид доклада на комисията по конституционни въпроси (A10-0252/2025),

А. като има предвид, че член 223 от ДФЕС дава на Парламента право да започне по собствена инициатива реформа на своята избирателна процедура с цел създаване на уеднаквена процедура, която да се прилага в целия ЕС, или процедура, която да се основава на принципи, общи за всички държави членки, както и да даде одобрението си за провеждането ѝ; като има предвид, че институциите на ЕС и държавите членки са обвързани от принципа на взаимно лоялно сътрудничество, както е посочено в член 4, параграф 3 от ДЕС;

Б. като има предвид, че единната избирателна процедура не само би гарантирала по-голямо равенство и прозрачност в изборния процес, но би спомогнала и за създаването на европейска политическа и публична сфера, укрепвайки легитимността на Европейския съюз и неговите институции;

---

4 ОВ C 366, 27.10.2017 г., стр. 7.
5 ОВ C 465, 6.12.2022 г., стр. 171.
6 ОВ L 178, 16.7.2018 г., стр. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2018/994/oj.

В. като има предвид, че в съответствие с член 223, параграф 1 от ДФЕС влизането в сила на изменения Акт за избирането на членове на ЕП подлежи на одобрение от всички държави членки в съответствие с техните конституционни изисквания, като всяка държава членка запазва пълна свобода на преценка кога да го ратифицира;

Г. като има предвид, че възможността за създаване на единна избирателна процедура въз основа на всеобщо пряко избирателно право е заложена в Договорите още през 1957 г.;

Д. като има предвид, че в самия Акт за избирането на членове на ЕП от 1976 г. се очертава целта за установяване на такава единна процедура и изрично се възлага на Парламента да предприеме необходимите стъпки за постигането ѝ; като има предвид, че възможността за установяване на „общи принципи“ вместо хармонизирана процедура беше въведена едва на по-късен етап като прагматичен отговор на продължаващите трудности при постигането на единодушно съгласие за единна избирателна процедура; като има предвид, че тази промяна в подхода доведе до трайно и неравномерно прилагане на избирателните реформи, като по този начин се подкопава първоначалният дух на Договорите и на Акта за избирането на членове на ЕП от 1976 г. и се забавя създаването на европейска избирателна рамка;

Е. като има предвид, че реформата на избирателната процедура на Парламента следва да има за цел да засили демократичното измерение на европейските избори и легитимността на процеса на вземане на решения в ЕС, като се гарантира равно участие за всички граждани на ЕС, като по този начин се съгласува избирателната рамка с ролята на Парламента като съзаконодател, пряко избиран от гражданите на ЕС; като има предвид, че тази реформа следва да служи за укрепване на концепцията за гражданство на ЕС, за подобряване на функционирането на Парламента и управлението на ЕС и за укрепване на принципите на равенство в изборите, равни възможности и приобщаване; като има предвид, че тя следва да повиши прозрачността, достъпността и ангажираността на младите хора;

Ж. като има предвид, че все още не е постигнато всеобхватно споразумение за наистина единна избирателна процедура, и че настоящата рамка остава силно фрагментирана; като има предвид, че в някои аспекти се осъществява постепенно сближаване, но че действащите национални правила продължават до създават значителни различия в ключови области в рамките на държавите членки, подкопавайки равенството в изборите и отслабвайки както усещането за

съществуването на единни, споделени европейски избори, така и доверието на гражданите в европейския демократичен процес;

З. като има предвид, че въпреки редица реформи европейските избори все още се уреждат най-вече от националните закони, предизборните кампании все още до голяма степен са национални, а европейските политически партии са неспособни да изпълняват в достатъчна степен конституционните си мандати и да „допринасят за формирането на европейско политическо съзнание и за изразяването на волята на гражданите на Съюза“, както се изисква от член 10, параграф 4 от ДЕС; като има предвид, че преработването на Регламента относно статута и финансирането на европейските политически партии и на европейските политически фондации[7] внесе известна яснота в това отношение;

И. като има предвид, че избирателният праг за разпределението на местата е минималният процент от гласовете, които дадена политическа партия или коалиция трябва да осигури, за да получи място в законодателната асамблея;

Й. като има предвид, че Решение (ЕС, Евратом) 2018/994 на Съвета[8] установява праг между 2% и 5% за държавите членки с избирателни райони с повече от 35 места; като има предвид, че изборните прагове трябва да постигнат баланс между управляемостта и политическия плурализъм;

К. като има предвид, че процесът на ратифициране на реформата от 2018 г. се забави, като няколко държави членки не приключиха необходимите процедури по ратифициране навреме преди изборите за Европейски парламент през 2024 г.;

Л. като има предвид, че всеки гражданин на ЕС разполага с равни възможности да участва в демократичния процес, за да се гарантира по-приобщаващ изборен процес; като има предвид, че само няколко членове на Европейския парламент принадлежат към национални и етнически малцинства, официално признати за малцинства в съответните им държави членки в съответствие с техните съответни конституционни или правни рамки и

---

[7] Регламент (ЕС, Евратом) № 1141/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 22 октомври 2014 г. относно статута и финансирането на европейските политически партии и на европейските политически фондации (ОВ L 317, 4.11.2014 г., стр. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2014/1141/oj).

[8] Решение (ЕС, Евратом) 2018/994 на Съвета от 13 юли 2018 г. за изменение на Акта за избирането на членове на Европейския парламент чрез всеобщи преки избори, приложен към Решение 76/787/ЕОВС, ЕИО, Евратом на Съвета от 20 септември 1976 г. (ОВ L 178, 16.7.2018 г., стр. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2018/994/oj).

съответните инструменти на Съвета на Европа; като има предвид, че в доклада на Венецианската комисия и Съвета за демократични избори от 15 март 2005 г. относно избирателните правила и позитивните мерки за участие на националните малцинства в процесите на вземане на решения в европейските държави се препоръчват редица мерки за гарантиране на справедливо представителство на малцинствата;

M. като има предвид, че реформата на избирателната процедура въз основа на член 223, параграф 1 от ДФЕС трябва изцяло да зачита принципите на субсидиарност и пропорционалност и прерогативите на националните парламенти за контрол и ратификация;

Основни заключения

1. припомня, че за постигането на напредък към европеизация на националните избирателни правила относно изборите за Европейски парламент ще бъде от полза допълнително укрепване, а именно по отношение на достъпността за групите в неравностойно положение, общите срокове за финализиране на избирателните списъци, предотвратяването на двойното гласуване и повишаването на видимостта и ролята на европейските политически партии в изборните процеси; припомня обаче, че много от съществуващите разпоредби в действащия Акт за избирането на членове на ЕП са приложени във всички държави членки, а именно система за пропорционално представителство, максимален избирателен праг от 5% и забрана членовете на ЕП да заемат едновременно мандат в националните парламенти и в Европейския парламент; въпреки това счита, че окончателното формиране на един европейски „демос“ далеч не е постигнато и че следва да се положат повече политически усилия, за да може ЕС да стане по-малко бюрократичен и по-демократичен;

2. отново заявява, че изборите за Европейски парламент продължават да се провеждат до голяма степен съгласно националните правни и институционални рамки, които бяха замислени на значително по-различен етап от европейската интеграция; подчертава, че тези правила вече не съответстват на засилената роля и законодателните правомощия на Европейския парламент, особено след влизането в сила на Договора от Лисабон;

3. припомня, че Решение (ЕС, Евратом) 2018/994 на Съвета съдържа редица разпоредби, които държавите членки са задължени или приканени да приложат; посочва, че някои държави членки не прилагат посочените незадължителни мерки и че някои задължителни мерки се прилагат по различен начин

от някои държави членки, като тези, отнасящи се до предотвратяването на двойното гласуване; отбелязва, че повечето разпоредби, предвидени в Решение (ЕС, Евратом) 2018/994 на Съвета, остават незадължителни; счита, че ограниченото транспониране на тези необвързващи разпоредби показва липса на политическа воля за преодоляване на съпротивата на национално равнище и за ангажиране в полза на демократичен процес, който да отразява по-добре европейското измерение;

4. припомня, че сроковете за финализиране на кандидатските листи в навечерието на европейските избори се различават значително в отделните държави членки, като понастоящем варират от 21 дни до 90 дни, което поставя кандидатите и гласоподавателите в ЕС в неравностойно положение по отношение на времето, с което те разполагат за провеждане на кампаниите или за размисъл върху избора за гласуване;

5. посочва, че създаването на европейска публична сфера и политически дебат, който надхвърля националните граници, особено в контекста на европейските избори, е от съществено значение за укрепването на демокрацията в ЕС; подчертава, че европейските политически партии са ключов инструмент за насърчаване на такъв дебат; счита, че всички бюлетини трябва да включват имената на кандидатите и логото на европейската политическа партия, с която е свързана националната партия, както и че кандидатите следва да имат подходяща видимост в онлайн телевизионните и радио предавания, посветени на предизборните кампании, на плакати и други материали, използвани в предизборните кампании за Европейски парламент; счита, че тези мерки представляват минимално изискване за информиране на гласоподавателите относно европейското измерение на техния глас и за предоставяне на възможност на европейските политически партии да изпълняват ролята си съгласно член 10, параграф 4 от ДЕС; счита, че тези мерки ще направят европейските избори по-прозрачни, ще предотвратят всякакво нарушаване на правото на гласоподавателите да бъдат информирани за съществуването на коалиционни споразумения между политическите партии за европейските избори и ще дадат възможност на гражданите информирано да гласуват за политическа партия, която принадлежи към предпочитаната от тях политическа група в Европейския парламент; изразява съжаление във връзка с факта, че това е само незадължителна мярка съгласно Решение (ЕС, Евратом) 2018/994 на Съвета и че тя до момента не е транспонирана в нито едно национално законодателство;

6. припомня, че е необходимо да се продължи напредъкът към по-приобщаващ изборен процес, за да се гарантира, че всеки гражданин, независимо от индивидуалното си положение, има

равна възможност да участва в демократичния процес; изтъква, че националните правила на някои държави членки не позволяват на гласоподавателите с увреждания да сменят определената си избирателна секция с друга, която отговаря по-добре на техните нужди, или да имат достъп до информация за изборите в достъпни формати; подчертава, че всички пречки пред активното и пасивно избирателно право на хората с увреждания са несъвместими със задълженията, произтичащи от Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания, и следва да бъдат премахнати, за да се гарантира достъпност за всички по време на изборния процес;

7. отбелязва, че гласуването по пощата и допълнителните средства за него са представени в Решение (ЕС, Евратом) 2018/994 на Съвета като незадължителна мярка, насочена към улесняване на достъпността за хората с увреждания; подчертава, че макар тази цел да е от съществено значение, гласуването по пощата играе и по-широка роля за повишаване на гъвкавостта и приобщаващия характер на участието в изборите; подчертава, че предлагането на гласуване по пощата като гарантиран вариант във всички държави членки би било от полза не само за хората с увреждания, но и за гражданите, които не могат да гласуват лично поради извънредни обстоятелства; счита, че осигуряването на по-широк достъп до гласуване по пощата би увеличило участието, особено сред мобилните граждани на ЕС и по-младите гласоподаватели, и би допринесло за увеличаване на общата избирателна активност;

8. припомня, че положението на гражданите на ЕС с двойно гражданство все още не е решено, тъй като все още е възможно гражданин на ЕС с двойно гражданство да бъде автоматично включен в избирателните списъци на повече от една държава членка, без да съществува възможност за отписване от регистъра; отбелязва, че е възможно да се прецени, че гражданин на ЕС с двойно гражданство, който е автоматично регистриран в повече от един избирателен списък, но гласува само в една държава членка, съгласно изискванията, все пак не е гласувал в другата държава членка и в резултат на това може да му бъде наложена санкция;

9. приветства инициативата на Парламента за въвеждане на разпоредби за гласуване чрез пълномощник в случаи на отпуск по майчинство чрез изменение на Акта за избирането на членове на ЕП като балансирано и практическо решение за подкрепа на членовете на ЕП, като същевременно се гарантира непрекъснатост на представителството;

10. подчертава, че Решение (ЕС, Евратом) 2018/994 на Съвета все още не е влязло в сила, тъй като процесът на ратификация все още е в ход в една държава членка; отбелязва, че въпреки че

Германия ратифицира Решение (ЕС, Евратом) 2018/994 на Съвета, германският избирателен закон за европейските избори не е изменен, тъй като докато прагът от 2% не е задължителен по силата на правото на ЕС, той не може да бъде въведен в германското право;

11. отбелязва ролята на Комисията като посредник в институционалните преговори между Парламента и Съвета относно новото предложение за реформа на Акта за избирането на членове на Европейския парламент; счита, че е от съществено значение да се започне конструктивен диалог със Съвета, за да се оцени предложението на Парламента от 2022 г. и да се постигне напредък; подчертава, че липсата на напредък не се дължи на технически или правни пречки, а на липса на политическа воля сред държавите членки да подкрепят предложенията на Парламента; изразява убеждение, че този доклад следва да даде нов тласък за незабавно започване на междуинституционални преговори по предложението от 2022 г., и настоятелно призовава предстоящите председателства на Съвета да спазват задълженията си съгласно принципа на взаимно и лоялно сътрудничество;

Препоръки

12. счита, че прозрачността на изборния процес и достъпът до надеждна информация са съществени фактори за повишаване на европейското политическо съзнание и за осигуряване на избирателна активност, която да бъде достатъчно висока, за да води до предоставяне на мандат от избирателите; подчертава, че кандидатите следва да разполагат с равни възможности за провеждане на предизборни кампании и гражданите следва да бъдат информирани достатъчно рано за кандидатите, които се кандидатират за европейските избори; поради това подчертава значението на хармонизирането на сроковете за представяне на избирателни списъци във всички държави членки, както беше поискано неколкократно от Парламента;

13. подчертава, че е от съществено значение да се улесни достъпът до гласуване на европейските избори и да се гарантира, че всички, които имат право да гласуват, могат да упражняват това право чрез гласуване по пощата или чрез други допълнителни средства; призовава държавите членки да гарантират равен достъп до информация и до избирателния процес за всички граждани, включително за хората с увреждания, особено когато обществените структури не са изцяло достъпни; освен това призовава държавите членки да гарантират активното и пасивното избирателно право на хората с увреждания, като установят разпоредби, които хармонизират достъпността на съоръженията за гласуване, избирателните секции, изборните

процедури и изборните материали за хората с увреждания и им дават възможност да гласуват независимо и тайно; отбелязва, че отговорността за регулирането на достъпността остава изцяло на държавите членки, и ги приканва да си сътрудничат с организациите на хората с увреждания с цел оценка и преодоляване на правните и практическите пречки, които възпрепятстват участието им в избори както като гласоподаватели, така и като кандидати;

14. призовава всички държави членки да приложат всички незадължителни мерки, включени в Решение (ЕС, Евратом) 2018/994 на Съвета, и по-конкретно да повишат видимостта на избирателните алианси за европейските избори, принадлежността на националните политически партии към европейските политически партии, европейските сдружения на гласоподаватели и други европейски изборни субекти чрез медийни кампании, разпространението на единни бюлетини, които ясно посочват европейските алианси във всяка държава членка, както и указания относно всички други изборни материали; счита, че националните партии и сдруженията на гласоподавателите следва да посочват, когато е приложимо, своята принадлежност към европейските политически партии или други европейски изборни субекти по време на предизборната кампания, включително върху изборните бюлетини;

15. призовава всички държави членки да предприемат конкретни стъпки за хармонизиране на изискванията за кандидатурите, за да се гарантира справедлив и равен достъп до изборния процес за всички политически участници в съответствие с принципите на лоялна конкуренция и демократичен плурализъм;

16. подчертава, че ратифицирането на Решение (ЕС, Евратом) 2018/994 на Съвета от всички държави членки остава задължително, за да може то да влезе в сила; поради това призовава оставащите държави членки да започнат процедурата по ратификация;

°

° °

17. възлага на своя председател да предаде настоящата резолюция съответно на Съвета и на Комисията.